

עין משפט ונר מצוה

נז א ב מיי פ"ט מה'ל מ"א הלכה ח וע"ש טוש"ע יו"ד ס' כז סעיף ב':

נח ג מיי שם פ"ט הלכה ב':

נפ ד ה ו מיי שם הל' י ועי' בהשגות ונמ"מ וזכ"מ סגנו שם טוש"ע י"ד ס' כז סעיף ב'.

רבינו גרשום

שנסחט החלב ממנו ברתיהה אסור הבשר חלב אמאי שרי כו'; רב אמר לוקה על אכילתו. כלומר דאכל כשיעור בין בשר ובין חלב ואינו לוקה על בישולו כלומר ולא בשיל אלא חצי שיעור; לעולם לא מצטרפי וחבא במאי עסקינן בבא מיורה גדולה של בשר. בחלב מבושל ולקח חצי זית מאותו בשר וחצי זית מאותו חלב חזרו ובישין פעם אחת אבישילו לא לקי דכבר מבושל אאכילה לקי דאכיל כזית אסור. באי זה בישול אמרו כל שאחרים אוכלין אותו כלומר דמתחלה לא נתבשל כל צרכו ובא הוא ונטל חצי זית מזה וחצי זית מזה ובישלו כל יצרכו; ואפשר לסתותו עצמו תנאי היא. כלומר ר' יהודה דסי'ל חתיכת עצמה נעשית נבילה הוא [ס"ל] אפשר לסתותו אסור וחכמים דסבירא להו עד שיתן טעם ברוטב כלומר אינו סבירא להו אפשר לסתותו מותר לפי' אין אסור עד שיתן טעם ברוטב; אי"ר נראין דברי רבי יהודה בשלא ניער בו, כלומר ר' יהודה דסבירא ליה חתיכה עצמה נעשית נבילה נראין דבריו בשלא ניער בו, כי לא ניער ולא כיסה לא אולי ניצוצות בכל הקדרה ובלעה חתיכה ונעשית נבילה ואוסרת כל החתיכות ודברי חכמים בשניער ושכסה דאולי ניצוצות בכל הקדרה ולא מצי למיבלע בחתיכה אחת ואזיל החלב בכולהו חתיכות ואינו אסור עד שיתן טעם בכולהו חתיכות ובקיפה וברוטב:

קח:

אמאי מותר חלב נבדֿה הוא. מכאן היה מדקדק רבינו שמואל דלמ"ד מין במינו לא בטיל כריך מרי ששים ששים צרוטב לבטל טעם חתיכת נבלה וששים בחתיכת היתר לבטל רוטב היוצא מן הנבלה וקשה לר"י לדבריו דמשני גדי אסרה תורה ולא חלב והלא בעלמא חתיכה של היתר נעשית נבלה מדרבנן וזריך ששים כנגד כולה דמדאורייתא לא כריך ס' אלא כנגד האיסור הנבלע בה א"כ אע"ג דגדי אסרה תורה ולא חלב מ"מ מדרבנן החלב עצמו נאסר כשאר איסורין דמאי שגא משאר איסורין ויאסור כל חלב שצוירה אלא ודאי כיון שהחלב הנפלט מן הבשר לא נעשה נבלה אלא מטעם בשר המעורב בו אין לו דין חלב טעמא אלא מתבטל בחלב שצוירה כמו שמתבטל טעם בשר האסור ולא חשיב מין במינו והכי נמי רוטב הנפלט מן הנבלה אין לו דין מים אסורין שלא להסתבטל במים אחרים אלא יש לו דין בשר נבלה שמתבטל שפיר במים שצקדרה והא דקאמר חלב נבלה הוא וקאי הכי במסקנא היינו דוקא בבשר בחלב שכל אחד לבדו היתר וכשנתבשל יחד עשה הכתוב הכל כנגבלה והוא כחלב היוצא מן הטרפה ולכן לוקה על חצי זית חלב הנבלע מחצי זית שמנונית שבר אכל מים הנפלטים מן הנבלה אין נאסרין אלא מחמת טעם הנבלה המעורב בהן ואין מטטרפין לנקות עליהן משום נבלה ומכאן יש להוכיח דתבלין הצלועים מחלב או מדם ונפלו לקדרה מתבטלין בששים ואע"ג דנותנין טעם אפי' באלף מותר דאינו חמור מן האיסור הנבלע בהן:

גדי אסרה תורה ורא חלב. והא דנקט

כזית בשר בתוך יורה גדולה משום דאם נפל לתוך חלב מועט היה נחשב הכל כגדי משום שמנונית הבשר המעורב בחלב ולא נתבטל:

שנפלא לתוך יורה רותחת דמבאָע בלע מפלֿט לא פלֿט. תימה

דדבר הנראה לעינים הוא דפליט דכשנותנין ירק בקדרה רותחת משתנה מראית המים מן הירק וכן בשר שומן נימוח לתוכה ונראה השמנונית על

הרוטב ופי' רבינו שמואל דהא דקאמר מפלט לא פליט היינו עד שיהא שבע מזבלע אכל לאחר שבשע חוזר ופולט וכן פירש הרב רבינו שמעיה סוף סוף כי נייה דהר פליט היינו כי נייה מצליעתו ומשני שקדם וסלקו קודם שגמר צליעתו ואותן כלים וקערות האסורות כשמגעילים אותם בתוך יורה גדולה ומניחין אותן מצפנים כשהמים רותחין היה מנריך רבינו שמואל להיחסם שעה גדולה עד כדי שיהא להם שהות לגמור צליעה ולחזור ולפלוט אח"כ ודבר תימה הוא דמי בקי לידע שיעור זה ואומר ר"מ דהא דקאמר הכא מזבלע בלע מפלט לא פליט היינו לא פליט מה שבלע עכשיו אכל מה שהיה בלוע מקודם פליט ואין להתיר מטעם זה להגעיל כלי שהוא בן יומו כשאין במים ששים לבטל האיסור ולהניחין צפנים כשהן רותחין משום דמים מזבלע בלעי האיסור שצבלי ולא פלטי דבמים שהן לזלוים לא שייך לומר צליעה דלא בלעי אלא שמתערב בהן האיסור וגם אין סבירא לומר דכי היכי דאמר מזבלע בלע מפלט לא פליט מה שבלע הכי נמי מפלט פליט מזבלע לא בלע מה שפלט ועוד דא"כ יהא אסור להגעיל שני כלים זה אחר זה דבהגעלת הראשון נאסרו

המים והשני יבלע מן המים האסורין דודאי פליטת עצמו לא יבלע אכל פליטת כלי אחר יבלע וגם כלי הראשון אינו מכניס כולו צבת אחת במים רותחים וא"כ מה שנכנס תחלה פולט וז' השני שמכניס אח"כ בלוע מה שפלט דזו הראשון לכן נראה דאין להגעיל כלי בן יומו כשאין במים ס' לבטל והגעלה דמזין דלא אסרה תורה אלא בן יומו^(א) לא הגעילו אלא כלים קטנים בתוך הגדולים שהיה במים ששים לבטל האיסור ובערב פסח קודם ארבע שעות מותר להגעיל כלי של חמץ אע"פ שאין במים ס' דאיכא ג' נותני טעם של היתר החמץ נ"ט ככלי והכלי נ"ט במים והמים חוזרין ונבלעין בכלי ועדיין הוא היתר שהוא קודם הפסח:^(ב) **וְדִבְרֵי חֲכָמִים** בשניער **מאי** ניער **איִיִּמא** ניער בסוף וראַ בתחלה.

הי"מ למיפדך מכלל דלרבנן אפילו לא ניער כלל מזבלע בלע מיפלט לא פליט אלא דפריך טפי שפיר:

כל הבשר פרק שמיני חולין

חלב אמאי מותר. הרי חלב מעט שנבלע בבשר נעשה נבלה שהרי נאסר וכשחזר ונפלט בשאר החלב הוה ליה מין במינו חלב אסור בחלב היתר ורב אית ליה [לעיל ק.] מין במינו לא בטיל: **חלב נבלה הוא**. זה שנבלע ונסחט: **גדי אסרה תורה ולא חלב**. ואפילו חלבים מותר ואפילו היה

בבשר שיעור גדול לתם טעם בשר בכל החלב ס"ל נמי לרב דחלב מותר: **חלי זית חלב**. הכי משערינן יין וחלב וכל משקה לשערו בזכית מציא כוס מלא משקין ומציא זית ונותן לתוכו הזית והמשקה יוצא לתוך וההוא דנפיק הוי כזית וכך היא שנויה בתוספתא בפרק מזיר שאכלו^(א): **לוקה על אכילתו**. דכזית איסור אכל: **ואינו לוקה על צשולו**. לקמן מפרש טעמא בשמעתין: **אלא לעולם קסבר רב חלב נמי אסור גרסי'.**

היכא דיש בו טעם איסור או איסור מינו בלא טעם: **והכא במאי עסקינן**. דאמר רב לעיל [ע"ה] בשר אסור חלב מותר כגון שנפל אותו זית לתוך יורה רותחת דמה שצולע אינו פולט שכל זמן שאינו נח מרתיחותיו אינו פולט: **כשקדם וסילקו**. לאותו זית קודם שתמות: **לעולם לא מטטרפי**. לעשות איסור אכ"כ היה בו בתחלה כשיעור וכי אמר רב לוקה על אכילתו שגא מיורה גדולה וללדדין אמר רב למילתיה אכל חצי זית בשר וחצי זית חלב הבא מיורה גדולה שנתבשל בה שיעור מזה ומזה ונאסרו לוקה על אכילתו שאכל שיעור שלם איסור של שם אחד ואין לוקה על צשולו דאם בשל כחצי זית בשר וכחצי זית חלב זה עם זה לפי שאין מטטרפין מכלל היתרן לקרות איסור עד שיהא בכל אחד ליעשות איסור לעצמו: **אחרים**. עובדי כוכבים. כלומר שנתבשל כל לזכרו: **כיון שנתנה טעם באותה חתיכה**. כלומר כיון שיש בה כדי ליתן טעם באותה חתיכה הכל אסור ואפילו ניער את הקדרה דאיכא למימר נחלק לכוון והרי אין בו כדי לאסור אפ"ה אסור וטעמא מפרש לקמיה: **מפני שהן מינה**. לפיכך אוסרת כולן ואפילו הן אלף שש בהן כדי לבטל חתיכת האיסור ו' כו' דכיון דמינו ניניהו לא בטיל טעמא

בבשר דנפיק מיניה שאף טעם הבשר נאסר: **וחכ"א עד שסגן טעם בו'**. קס"ד דאטפה קיימי עד שיהא בה כדי ליתן טעם כבולם אין כאן איסור אפילו בחתיכה ראשונה מפני שהוא חוזר ונסחט: **קיפה**. דק דק של בשר שיוצד לשולי קדרה: **נראין בו'**. מפרש לקמיה כולה מילתא דרבי: **ניער**. הגיס בה צמגים. המנער את הקדרה מתפשט הטעם בכולה וכן המכסה אותה מפני שמי השוליים עולין עד ^(ב) פה ויורדין: **אינימא לא ניער כלל** אמאי נאסרות האחרות: **מזבלע בלע**. ההיא חתיכה: **מפלט לא פליט**. באחרות את טעם החלב שהחלב בגגה של חתיכה הוה: **לא ניער בתחלה**. וקבלה החתיכה את הטעם ואח"כ ניער וחזרה ופלגתה באחרות: **הא בלע והא פלט**. מה שבלעה וחזרה להיתרה והאיסור שיגא ממנה אין בו כשיעור לאסור: **קסבר אפשר לסוחטו אסור**. מפני שכולה נעשית איסור וכל הנסחט ממנה אסור וכל הנשאר בה אסור וכיון דאף טעם בשר שבה נאסר חוזר ואסר האחרות אפילו הן אלף דמין במינו לא בטיל:

ופרטינן

המים והשני יבלע מן המים האסורין דודאי פליטת כלי אחר יבלע וגם כלי הראשון אינו מכניס כולו צבת אחת במים רותחים וא"כ מה שנכנס תחלה פולט וז' השני שמכניס אח"כ בלוע מה שפלט דזו הראשון לכן נראה דאין להגעיל כלי בן יומו כשאין במים ס' לבטל והגעלה דמזין דלא אסרה תורה אלא בן יומו^(א) לא הגעילו אלא כלים קטנים בתוך הגדולים שהיה במים ששים לבטל האיסור ובערב פסח קודם ארבע שעות מותר להגעיל כלי של חמץ אע"פ שאין במים ס' דאיכא ג' נותני טעם של היתר החמץ נ"ט ככלי והכלי נ"ט במים והמים חוזרין ונבלעין בכלי ועדיין הוא היתר שהוא קודם הפסח:^(ב) **וְדִבְרֵי חֲכָמִים** בשניער **מאי** ניער **איִיִּמא** ניער בסוף וראַ בתחלה.

הי"מ למיפדך מכלל דלרבנן אפילו לא ניער כלל מזבלע בלע מיפלט לא פליט אלא דפריך טפי שפיר:

מסורת הש"ס

א) ז"ל במתניתא רש"ל, ב) [תוספתא דמכות פ"ג ה"ד], ג) [תוספתא פ"ח ה"ב], ד) [עי' תוספות לעיל ז': ד"ה אס'], ט) [תלג הנבלע רש"ש, ו) [מזיר פ"ד ה"א], ו) [ז"ל כולה], ח) [פסחים מד:], ט) [שיין לעמ' הבא],

תורה אור השלם

1. ראשית בבורי אדמוך תביא בית יי אלהך לא תבשל גדי בקלב אמו: שמות כג יט

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה ניער וכי' עד פיה ויורדין: